

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ
КОЛЕДЖ**

Для
спеціальності
273 «Залізничний транспорт»
спеціалізації
**5.273.1 «Монтаж, обслуговування та ремонт
автоматизованих систем керування рухом
на залізничному транспорті »**

«Основи управлінської діяльності»
(назва навчальної дисципліни)

**Методичний посібник
для самостійної роботи студентів**

2019 р.

Методичний посібник для самостійної роботи з з дисципліни “Основи управлінської діяльності” для студентів зі спеціальності 273 “Залізничний транспорт”, спеціалізації 5.273.1 “Монтаж, обслуговування та ремонт автоматизованих систем керування рухом на залізничному транспорті”/Уклад.: Захаревич Н.О. – ХДПК, 2019. – 20 с.

Методичний посібник розглянуто та рекомендовано цикловою комісією Будівництва та економіки для використання студентами при самостійному вивченні навчальної дисципліни “Основи управлінської діяльності”.

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 20 ____ р.

Голова циклової комісії _____ (Підкопай Л.В.

)

(підпис)

прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою Харківського державного політехнічного коледжу

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 20 ____ р.

Голова методичної ради _____ (Величко В.О.

)

(підпис)

(прізвище

та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи управлінської діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста спеціальності 273 “Залізничний транспорт”, спеціалізації 5.273.1 “Монтаж, обслуговування та ремонт автоматизованих систем керування рухом на залізничному транспорті”.

Предметом дисципліни є вивчення законів і закономірностей життєдіяльності організацій, відносини людей в процесі управління, відносини між різними суб'єктами діяльності, зайнятими у сферах виробничої, комерційної діяльності - з одного боку, та підприємцями і найманими працівниками — з іншого, в процесі виробництва, обміну, розподілу та споживання товарів і послуг.

Дисципліна «Основи управлінської діяльності» спирається на такі вивчені дисципліни як: "Економічна теорія", «Соціологія», «Основи правознавства». У свою чергу, на базі вивчення даної дисципліни студенти можуть освоювати інші економічні і управлінські дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни студенти отримують базові системні знання по теорії і практиці підприємництва, менеджменту, маркетингу, знайомляться з системою сучасних поглядів і спеціальних знань в цих галузях.

Посібник для самостійного вивчення тем дисципліни «Основи управлінської діяльності» складається з методичних вказівок по вивченню та короткого змісту тем курсу, завдань з перевірки знань.

Основу для самостійного опрацювання програмного матеріалу складають знання, набуті студентами на лекціях, при виконанні практичних завдань.

Тести та практичні завдання включені до посібника з метою поглиблення знань та вмінь і перевірки засвоєного матеріалу курсу.

До кожної теми в посібнику приводиться перелік нормативних та регулюючих документів та список літератури, використання яких підвищує ефективність самостійної роботи студентів.

Тема Економічна свобода і підприємництво

Питання для самостійного вивчення.

Закон України "Про підприємництво". Класифікація цілей підприємницької діяльності за ступенем їх пріоритетності. Класифікація цілей підприємницької діяльності залежно від строку їх досягнення. Права підприємців. Гарантії держави.

Методичні вказівки:

Питання які розглядаються в даній темі розкриті на сторінках підручників (Л 2,3,5) та інформаційних ресурсах. Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке підприємництво згідно із чинним законодавством України?
2. Розкрити зміст підприємництва як особливої форми економічної активності.
3. Назвіть категорії громадян, які не допускаються до заняття підприємницькою діяльністю згідно з чинним законодавством України.
4. Яку роль має підприємництво в суспільстві?
5. Свобода у здійсненні менеджерської діяльності. Гарантії прав підприємців з боку держави.

Тестове завдання

1. Головне завдання підприємства полягає у:

1. Задоволенні потреб ринку з метою одержання прибутку;
2. Ефективному використанні основних фондів і оборотних засобів;
3. Підвищенні продуктивності праці і ефективному використанні системи мотивації праці;
4. Підвищенні якості продукції, що випускається,

2. Основними документами, що регулюють діяльність підприємства є:

1. Закон України "Про підприємства в Україні ";
2. Статут;
3. Ліцензія;
4. Колективний договір;
5. Патент.

3. Підприємство характеризується такими ознаками:

1. Виробничо-технічна єдність;
2. Організаційно-соціальна єдність;
3. Спільність території;

4. Фінансово-економічна самостійність;

5. Спільність споживаної сировини.

1. *Ким є менеджер?*

1. Менеджер - це професійний керівник, який добре орієнтується в ринкових відносинах.

2. Менеджер - це керівник трудового колективу.

3. Менеджер - це керівник, який добре знає економіку.

4. Менеджер - це організатор колективу.

2. *Підприємець - це:*

1. Людина, яка ризикує своїм майном для створення чогось нового.

2. Людина, яка завжди ризикує.

3. Людина, яка створює матеріальні цінності.

4. Людина, яка готова йти на ризик, новаторство, примноження багатства

Тема Державне регулювання підприємництва

Питання для самостійного вивчення.

Державна підтримка діяльності підприємництва. Мета державної підтримки підприємництва. Види державної підтримки. Програма державної підтримки підприємництва в Україні. Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності підприємства. Органи державного регулювання підприємницької діяльності. Механізм державного регулювання підприємництва.

Методичні вказівки:

Питання які розглядаються в даній темі розкриті на сторінках підручників (Л 2,3,5) та інформаційних ресурсах. Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки.

Державне регулювання діяльності підприємства – це вплив держави на діяльність суб'єктів підприємницької діяльності та ринок з метою забезпечення нормальних умов їх функціонування
Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності підприємства:

- здійснення структурної перебудови економіки, створення умов для стабільного економічного росту;
- створення правової бази;
- захист конкуренції, усунення монополізму в підприємницькій діяльності;
- забезпечення соціального захисту та соціальних гарантій, захист прав споживачів;

- забезпечення справедливого розподілу доходів;
- потреба поповнення державного бюджету;
- згладжування структурних та регіональних диспропорцій;
- захист національних інтересів у системі міжнародних господарських зв'язків;
- забезпечення належного правопорядку в країні та національної безпеки;
- захист навколишнього середовища від негативних екологічних наслідків (ефектів) діяльності деяких підприємницьких структур, гарантування населенню екологічної безпеки.

Органи державного регулювання підприємницької діяльності:

Законодавчі органи

- Державний комітет України з питань розвитку підприємництва;
- Міністерство економіки України, інші міністерства, відомства;
- Державні регіональні адміністрації;
- Ліцензійна палата України;
- Фонд державного майна України;
- Антимонопольний комітет України;
- Державний комітет України у справах захисту прав споживачів (Укрдержкомзахист);
- Національний банк України;
- Інші органи державної виконавчої влади.

Механізм державного регулювання підприємництва

Державне регулювання підприємницької діяльності здійснюється за допомогою:

- законодавчих та нормативних документів, затверджених органами державної влади і управління;
- податкової та фінансово-кредитної політики, включаючи встановлення ставок податків і процентів по державних кредитах, податкових пільг;
- цін і правил ціноутворення;
- цільових дотацій, валютного курсу, розмірів економічних санкцій;
- ліцензій, торгових патентів;
- соціальних пільг;
- науково-технічних, економічних та соціальних програм;
- договорів на виконання робіт і поставок для державних потреб;
- антимонопольної політики;
- політики щодо захисту прав споживачів;
- інвестиційної політики.

Запитання для самоконтролю:

1. Види державної підтримки підприємництва в Україні.
2. Програма державної підтримки підприємництва в Україні.
3. Назвіть основні пріоритетні напрямки підприємницької діяльності згідно з вищеназваною програмою.
4. Які органи здійснюють державну підтримку підприємництва?
5. Назвіть основні завдання Українського фонду підтримки підприємництва.
6. Обґрунтуйте необхідність державного регулювання підприємництва.
7. Механізм державного регулювання підприємництва.
8. Назвіть органи державного регулювання підприємницької діяльності
9. Які можуть бути методи державного регулювання підприємництва?

Тема Загальні принципи управління

Питання для самостійного вивчення.

Загальні принципи управління. Класифікація принципів управління. Характеристика системного підходу в управлінні. Елементи управлінської технології.

Методичні вказівки:

Питання які розглядаються в даній темі розкриті на сторінках підручників (Л 2,3,5) та інформаційних ресурсах. Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки.

Запитання для самоконтролю:

- 1.Принципи управління, їх значення.
- 2.Охарактеризувати основні принципи управління.
- 3.Назвати приватні принципи управління та поясніть їх сутність.

Тестове завдання

1. Яке із понять ширше: "управління" чи "менеджмент" і чому?

1. Термін "управління" набагато ширше терміну "менеджмент" тому, що термін "управління" застосовується до різних видів людської діяльності, а термін "менеджмент" тільки тоді, коли мова йде про управління людьми.
2. Термін "управління" є складовою частиною менеджменту і тому він вужче терміну "менеджмент".
3. Термін "управління" не є складовою частиною менеджменту і тому він застосовується тоді, коли мова йде про управління людьми.
4. Термін "управління" набагато ширше терміну "менеджмент".

2. Що є складовим елементом управління?

1. Маркетинг.
2. Менеджмент.
3. Економічні процеси.
4. Соціально-економічні процеси.

3. Якщо Вам прийдеться роз'яснювати поняття "управління", то Ви скажете, що це:

1. Робота, що пов'язана з переробкою інформації.
2. Здійснення цілеспрямованого впливу на певний об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку із зміною обставин.
3. Керівництво людьми.
4. Керівництво людьми і технікою

Тема Взаємозв'язок елементів управління

Питання для самостійного вивчення.

Взаємозв'язок елементів управління.. Техніка і технологія управління.

Методичні вказівки:

Опрацювати теоретичний матеріал. Питання які розглядаються в даній темі розкриті на сторінках підручників (Л 2,3,5) та інформаційних ресурсах. Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки.

Запитання для самоконтролю:

1. Що включає організаційний механізм господарювання?
2. Визначте різницю між загальними та конкретними функціями управління.
3. Що лежить в основі процесу управління?
4. Роль зворотного зв'язку в процесі управління.

Тестове завдання

1. До елементів процесу управління відносяться:

1. Варіанти діяльності менеджерів;
2. Зворотний зв'язок;
3. Ціль;
4. Ситуація;
5. Рішення;
6. Проблема.

2. Які функції менеджменту слід вважати загальними?

1. Планування, організації, мотивації та контролю;
2. Контролю й організації;
3. Планування і мотивації;
4. Організація і контроль.

3. В якому порядку реалізуються основні (загальні) функції управління?

1. Планування, організація, мотивація, контроль;
2. Організація, планування, контроль, мотивація;
3. Планування, організація, контроль, мотивація;
4. Організація, контроль, мотивація, планування.

Тема Процес організації управління та його складові

Питання для самостійного вивчення.

Зміст процесу управління. Напрямки управлінської діяльності в організації. Характеристика елементів управління. Характеристика складових процесу управління.

Методичні вказівки:

Опрацювати теоретичний матеріал. Підготувати доповідь на одну із запропонованих тем:

- «Стратегічне та оперативне управління»;
- «Методи обґрунтування управлінських рішень»;
- «Роль інформаційних систем в управлінні»;
- «Психологічні якості лідера»

Запитання для самоконтролю:

1. З чого складається процес організації управління?

2. З яких елементів складається управління підприємством, який між ними існує зв'язок?
3. Що включає організаційний механізм господарювання?
4. Визначте різницю між загальними та конкретними функціями управління.
5. Що лежить в основі процесу управління?
6. Роль зворотного зв'язку в процесі управління.
7. Розкрийте зміст елементів процесу управління.

Тестове завдання

1. Що таке процесний підхід до управління?

1. Сукупність безперервних операцій і процедур.
2. Безперервне виконання операцій і процедур.
3. Сукупність безперервних взаємопов'язаних дій, які виконуються в певній послідовності.
4. Безперервне виконання планових завдань.

2. Системний підхід до управління - це:

1. Сукупність взаємопов'язаних елементів (частин), які постійно взаємодіючи, визначають характер організації.
2. Сукупність взаємопов'язаних елементів (частин).
3. Сукупність взаємодіючих частин в організації.
4. Сукупність суб'єкта й об'єкта управління.

3. Під ситуаційним підходом до управління розуміють:

1. Підбір прийомів менеджменту для розв'язання конкретних управлінських ситуацій з метою досягнення певних цілей організації.
2. Підбір прийомів менеджменту для розв'язання конкретних управлінських ситуацій.
3. Прийоми менеджменту для вирішення тих чи інших поставлених завдань.
4. Прийоми для досягнення цілей організації.

Тема Класифікація методів керівництва

Питання для самостійного вивчення.

Керівництво і управління. Влада і відповідальність. Форми влади і впливу.

Методичні вказівки:

Судетентам необхідно в ході самостійного вивчення теми засвоїти що керівництво – це процес впливу на підлеглих, який є способом заставити їх працювати на досягнення єдиної мети. Керівництво (в бізнесі) – це

здатність заставити весь колектив прагнути до виконання завдань, які стоять перед організацією

Запитання для самоконтролю:

1. Як ви розумієте керівництво?
2. Елементи ефективного керівництва.
3. Необхідність влади в управлінні.
4. Поясніть, що означає влада підлеглих.
5. Поясніть, які сили діють на менеджера, на підлеглих і на ситуацію?
6. Поняття відповідальності. Зв'язок влади та відповідальності.
7. В чому полягає правильний образ керівника?
8. Підходи до розуміння керівництва з позиції теорії випадків.

Тестове завдання

1. *Вплив – це:*

- а) будь-яка поведінка одного індивідуума, яка вносить зміни у поведінку, почуття іншого індивідуума;
- б) будь-яка поведінка одного індивідуума, яка не змінює поведінки іншого;
- в) розумовий і фізичний процес, наслідком якого є виконання підлеглими офіційних доручень;

2. *Влада – це:*

- а) розумовий і фізичний процес, наслідком якого є виконання підлеглими офіційних доручень;
- б) можливість впливати на поведінку інших людей;
- в) будь-яка поведінка одного індивідуума, яка вносить зміни у поведінку, почуття іншого індивідуума.

3. *Носієм влади в організації є:*

- а) керівник;
- б) підлеглий.

4. *На рівні держави є такі гілки влади:*

- а) державна, колективна, приватна;
- б) законодавча, виконавча, судова.

5. *Еталонна влада базується на:*

- а) переконанні виконавця, що вона може заважати задоволенню певної потреби;
- б) власному прикладі керівника;
- в) переконанні виконавця, що вона володіє спеціальними знаннями, що можуть задовольнити певні потреби.

Тема Сучасні типи ефективних лідерів

Питання для самостійного вивчення.

Суть лідерства. Теорії лідерства. Типологія стилів керівництва. Ситуаційні підходи до ефективного керівництва

Методичні вказівки:

Опрацювати теоретичний матеріал, засвоїти суть, теорії стилів керівництва.

Стиль лідерства (керівництва) – це типова для лідера (керівника) система прийомів впливу на ведених (підлеглих).

У практиці та теорії управлінської діяльності виділяють різні типи стилів керівництва за ознакою переважання одноосібних чи групових способів впливу на організацію виробничого процесу.

1. Авторитарне управління (директивне, імперативне): керівник сам визначає групові цілі, сам приймає рішення, на підлеглих діє, головним чином, наказом, розпорядженням, які не підлягають обговоренню. Авторитарне управління має різні форми.

А. Патріархальне: всі “члени сім’ї” повинні слухатися керівника, а він вважає підлеглих такими, які не “доросли” до прийняття рішень. Але це його “діти”, про яких він, звичайно, повинен піклуватися.

Б. Авторитарне: більш притаманне інституціям (державі, підприємству), ніж окремим особам. Керівництво здійснюється апаратом через підлеглі інстанції, які побічно проводять рішення автократа (самодержця), залишаючись підлеглими йому.

В. Бюрократичне: домінує деперсоналізація (людина – носій регламентованих функцій), керівники всіх рівнів займають своє місце в структурі інстанцій і мають право на виконання даних їм повноважень. Системі регулювання підпорядковуються і керівництво, і підлеглі (предметна компетентність).

Г. Харизматичне (харизма – милість Бога): за лідером визнаються видатні, єдині у своєму роді якості, а тому він може побажати будь-якої жертви від підлеглих і не зобов’язаний про них турбуватися.

2. Демократичне управління (кооперативне, колективне): керівник мобілізує групу на колективну розробку рішень і колективну їх реалізацію, організовує систематичний обмін інформацією, думками, на підлеглих діє переконаннями, порадами, аргументами.

Демократичний стиль характеризується високим рівнем децентралізації повноважень, вільним прийняттям рішень і виконанням завдань, оцінкою роботи після її завершення, турботою про забезпечення

працівників необхідними ресурсами, встановленням відповідності цілей організації і цілей груп працівників.

3. Ліберальне (пасивне) управління: низький рівень вимог до підлеглих, головні засоби впливу – прохання, інформація.

Ліберальне керівництво базується на майже повній свободі у визначенні своїх цілей і контролі своєї власної роботи. Його можна розглядати як різновид демократичного стилю.

4. Анархічне управління: фактична відмова від активного впливу на підлеглих, уникання в прийнятті рішень, невтручання і потурання підлеглим (“роби як знаєш”).

Запитання для самоконтролю:

1. Суть лідерства.
2. Основні якості лідера та менеджера.
3. Характеристика стилів керівництва.

Тема Систематизація і класифікація управлінських рішень

Питання для самостійного вивчення.

Сутність та класифікація управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Основні підходи до прийняття рішення. Досягнення американського та японського

менеджменту в галузі прийняття та забезпечення виконання управлінських рішень

Методичні вказівки:

Питання які розглядаються в данній темі розкриті на сторінках підручників (Л4,7). Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки

Запитання для самоконтролю:

1. Сутність та основне призначення управлінських рішень.
2. Класифікація управлінських рішень за різними ознаками.
3. Місце управлінських рішень як категорії менеджменту у процесі управління організацією.
4. Які чинники впливають на процес прийняття управлінських рішень?

Тестове завдання

1. *Рішення – це:*

- а) функція менеджменту;
- б) вибір альтернативи;
- в) аналіз ситуації.

2. *Яке рішення ефективне із усіх альтернативних варіантів:*

- а) раціональне;
- б) оптимальне;
- в) логічне.

3. *У прийнятті управлінського рішення інтуїція, судження, раціональність:*

- а) заважає;
- б) присутні;
- в) не потрібні.

Тема Підходи до оптимізації управлінських рішень

Питання для самостійного вивчення.

Сутність оптимізації рішень у менеджменті та зміст “науки управління”. Моделювання. Методи прогнозування

Методичні вказівки:

Питання які розглядаються в даній темі розкриті на сторінках підручників (Л4,7). Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки

Запитання для самоконтролю:

- 1. У чому сутність оптимізації управлінських рішень?
- 2. Застосування способів моделювання з метою вибору найоптимальніших рішень.

Тестове завдання

1. *Прогнозування управлінських рішень найбільш тісно пов'язано з:*

- а) організацією;
- б) плануванням;
- в) контролем.

2. *За способом обґрунтованості рішення поділяються на:*

- а) інтуїтивні, які базуються на судженнях, та раціональні;
 - б) перспективні та поточні;
 - в) формалізовані та евристичні;
 - г) організаційні запропоновані й організаційні компромісні.
3. *Наявність мінімальної, але достатньої для оцінки ситуації і прийняття рішення, кількості інформації відповідає вимогам:*
- а) повноти;
 - б) точності;
 - в) періодичності й оперативності;
 - г) корисності;
 - д) доступності.
4. *Організаційне рішення – вибір, який повинен зробити:*
- а) керівник;
 - б) колектив;
 - в) і керівник, і колектив.

Тема Шляхи вдосконалення керівництва колективом

Питання для самостійного вивчення.

Керівництво як процес здійснення влади. Повний, особистий і формальний авторитет. Вплив на людей - основа лідерства. Завдання керівника. Шляхи вдосконалення керівництва колективом.

Методичні вказівки:

Питання які розглядаються в даній темі розкриті на сторінках підручників (Л4,7). Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки

Запитання для самоконтролю:

1. Якими якостями повинен володіти керівник, щоб він був одночасно керівником і лідером колективу?
2. Які шляхи вдосконалення керівництва колективом?
3. Що таке особистий вплив. Які форми впливу спонукають до активного співробітництва?

Тема Мова та ділове письмо як складові комунікацій. Документи та інші носії інформації.

Питання для самостійного вивчення.

Особливості і правила ділового спілкування. Стили ділового спілкування. Роль, значення і класифікація управлінської інформації. Джерела і канали інформації. Вимоги до інформаційного забезпечення. Порядок складання й оформлення організаційно-розпорядничих документів; робота з вхідними документами; робота з

Методичні вказівки:

При вивченні даної теми необхідно звернути увагу на особливості і правила ділового спілкування, стилі ділового спілкування. Значення і класифікацію інформації, види документів та порядок роботи з ними. Після детального ознайомлення з матеріалом слід законспектувати основні поняття та висновки

Тестове завдання

Який Ваш рівень службової етики.

Виберіть один з чотирьох пропонованих варіантів відповіді на питання тесту: “цілком згодний”, “в основному згодний”, “скоріше не згодний”, “зовсім не згодний” – той, який найбільше збігається з Вашим розумінням

етичної поведінки у службових взаєминах.

1. Не варто завжди повідомляти керівництву про свої помилки і прорахунки.
2. Менеджер іноді може в інтересах фірми порушувати умови контрактів, зокрема, не дотримуватись правил техніки безпеки.
3. Не завжди слід дотримуватися точності у звітності про витрати, досить приблизних цифр.
4. Іноді можна приховати від керівництва неприємну інформацію.
5. Треба діяти так, як наказує керівник, навіть коли є сумніви в правильності його дій.
6. У разі потреби в робочий час можна зайнятися й особистими справами.
7. Іноді потрібно затримати працівника довше звичайного, щоб перевірити його ділові можливості.

8. Клієнту фірми можна повідомити конфіденційну інформацію, якщо мені це принесе особисту вигоду.
9. Якщо службовий телефон не зайнятий, то їм можна скористатися в особистих цілях.
10. Менеджер орієнтується на кінцеву мету, тому для її досягнення всі засоби прийнятні.
11. Якщо укладанню контракту посприє гарний банкет, його потрібно зробити.
12. Без порушення існуючих інструкцій працювати неможливо.
13. Якщо касир не повністю дає здачу – допустимо.
14. Іноді можна використовувати оргтехніку фірми в особистих цілях.
15. Дещо з канцелярського приладдя можна віднести з роботи додому.

Ключ до тесту:

- нарахуйте собі 3 бали за відповідь “цілком згодний”;
- 2 бали – за відповідь “в основному згодний”;
- 1 бал – за відповідь “скоріше не згодний”;
- 0 балів – за відповідь “цілком не згодний”;
- підрахуйте загальну суму балів.

Оцінка результатів:

- 0-10 балів – у Вас досить високий рівень службової етики;
- 11-20 балів – у Вас цілком прийнятний середній етичний рівень;
- 21-30 балів – Вам необхідно переглянути деякі свої погляди на те, що вважається етичним і неетичним;
- більше 30 балів – Ваші принципи і погляди не мають нічого спільного з нормами службової етики.

Тема Основні проблеми залізничного підприємства в області маркетингу та шляхи їх вирішення.

Питання для самостійного вивчення.

Принципи, функції і завдання маркетингу на залізничному підприємстві. Організація служби маркетингу на залізничному підприємстві. Основні проблеми залізничного підприємства в області маркетингу та шляхи їх вирішення

Методичні вказівки:

Вивчення даної теми необхідно для того щоб мати уявлення про принципи, функції і завдання маркетингу на залізничному підприємстві, організацію служби маркетингу на залізничному підприємстві, планування маркетингової діяльності. (Лі 8,9).

Запитання для самоконтролю:

1. Основні принципи маркетингу на залізничному підприємстві .
2. Навести кілька повних визначень маркетингу й обґрунтувати їх.
3. Навести та обґрунтувати функції маркетингу та напрямки використання маркетингової діяльності на підприємстві, спираючись на основні маркетингові принципи.
4. Який вплив зовнішніх факторів на маркетингову діяльність фірми?
5. Ваше ставлення до значення і необхідності регулювання маркетингової діяльності з боку державних органів щодо питань організації збуту, конкурентів, встановлення цін, каналів розподілу, реклами, упаковки.

Тема Розробка плану маркетингової діяльності.

Питання для самостійного вивчення.

Розробка плану маркетингової діяльності .Цінова політика
Маркетингова політика комунікацій та стимулювання.

Методичні вказівки:

Вивчення даної теми необхідно для того щоб мати уявлення про причини виникнення конфліктів в організації (Л 8,9).

Запитання для самоконтролю:

1. Організаційні структури управління маркетинговими службами. Визначити їх сильні й слабкі сторони.
2. Основні проблеми формування маркетингових служб на підприємствах України.
3. Визначення стратегічного плану підприємства.
4. Етапи стратегічного планування.
5. Види генеральної стратегії підприємства. Пояснити, коли їх застосовують.
6. Сутність маркетинг-плану фірми. Обґрунтувати його необхідність і охарактеризувати етапи створення.
7. Типи маркетингового контролю та їх характеристика.
8. Етапи контролю за прибутковістю.
9. Охарактеризувати ревізію маркетингу та назвати її етапи.
10. Визначити організаційну структуру управління маркетинговою службою підприємства

Рекомендована література

Базова

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV: (зі змінами та доповненнями)
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: ЗУ № 755-IV від 15.05.2003 р.//Відом.Верхов.Ради України.– 2003.– № 31/32.– ст. 263.
3. Кодекс законів про працю України. – К. : КМА, 2011. – 112с.
4. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2015. – 293 с.
5. Андрушків Б. М. Основи організації підприємницької діяльності або абетка підприємця: [навчальний посібник] / Б. М. Андрушків, Ю. Я. Вовк, В. В. Гецько та ін. – Тернопіль: Вид. ТНТУ, 2010. – 300 с.
- 6.Перебийніс В.І., Болдирєва Л.М., Перебийніс О.В.Транспортний менеджмент і транспортний маркетинг виробничо-комерційної діяльності: Монографія. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – 201 с.
7. Шевеленко С. Д., Федів І. І. Підприємництво та підприємницька діяльність: Навч. посібник / За заг. ред. В.В. Сопка. - К.: Вища школа, 2013. – 224 с.
8. Шамрай Д. О. Управління залізничним транспортом. Кн. перша. Організаційно-правова основа. Укрінфраструктура / Д. О. Шамрай, Т. Г. Яновська, М. В. Дорошенко, Д. В. Зеркалов; за ред. Д. В. Зеркалова. – К. : Основа, 2004. – 290 с.
- 9.Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент. Навчальний посібник. / О.В. Бондар – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 388 с.
10. Аксёнов И.М. Маркетинг на объектах транспорта /И.М.Аксёнов - Нежин : ООО «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. – 336 с.
11. Перепелюк А.В. Основи маркетингу на залізничному транспорті / А.В. Перепелюк, Г.Д. Сїтутіс. – Дніпропетровськ : Континент 2006. – 212

Додаткова

12. Васенко В., Комісар С., Малікова І. Основи малого бізнесу і підприємницької діяльності. – Суми: ВАТ СОД, 2012. – 186 с.
13. Горленко Г. О. Власна справа (Основи малого бізнесу). Част. I [Методичний посібник] [3-ге вид., перероб. та доп.] / Г. О. Горленко, Т. Г. Гільберг, Г. Д. Думанська та ін. – К-Под-й: «Аксіома», 2013 – 112 с.
14. Садловська І.П.Стратегічне управління національною

транспортною інфраструктурою / І. П. Садловська.– К. : П.П. «Сердюк В.Л.»,]Монографія[інфраструктурою: 2011.– 355 с.

15. Основи бізнесу: навч. посіб. / Я.В.Ларіна, С.В.Мочерний, В.М. Фомішина, С.І. Чоботар – К.: ВЦ «Академія», 2009

10. Інформаційні ресурси

16. Закон України «Про підприємництво» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
17. Закон України «Про власність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/697-12>
18. Закон України «Про підприємства в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887-12>
19. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
20. Закон України «Про господарські товариства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
21. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
22. Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності – Режим доступу: // [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ 276-94-% D0%BF](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276-94-%D0%BF)
- 23.<http://www.management.com.ua/>
24. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
25. <http://file.liga.net/company/2084-ykrzaliznicya.html>

З М І С Т

	Вступ	1
1	Тема Економічна свобода і підприємництво	2
3	Тема Державне регулювання підприємництва	3
4	Тема загальні принципи управління	5
5	Тема Взаємозв'язок елементів управління	6
6	Тема Процес організації управління та його складові	7
7	Тема Класифікація методів керівництва	9
8	Тема Сучасні типи ефективних лідерів	10
9	Тема Підходи до оптимізації управлінських рішень	12
10	Тема Шляхи вдосконалення керівництва колективом	13
11	Тема Мова та ділове письмо як складові комунікацій. Документи та інші носії інформації	14
12	Тема Основні проблеми залізничного підприємства в області маркетингу та шляхи їх вирішення	16
13	Тема Розробка плану маркетингової діяльності	17
	Рекомендована література	18